

Naturvernforbundet

Trøndelag

NJFF
Sør-Trøndelag

NJFF
Nord-Trøndelag

avdeling
Trøndelag

Klima- og miljødepartementet
postmottak@kld.dep.no

05.02.2024

Dette brevet sendes på vegne av: Naturvernforbundet i Trøndelag, NJFF Sør-Trøndelag, NJFF Nord-Trøndelag og Birdlife Trøndelag

Innspill til stortingsmelding om naturmangfold etter KLDs innspillsmøte i Trondheim

Vi viser her til mulighet til å komme med skriftlig innspill til Klima- og miljødepartementet i etterkant av innspillsmøtet som ble holdt i Trondheim den 29. januar 2024. Forum for natur og friluftsliv Trøndelag vil med dette komme med et kortfattet innspill til den kommende stortingsmeldingen om naturmangfold.

Det er gledelig at natur settes på dagsorden gjennom en stortingsmelding. Selv om vi har det travelt med å løse klimakrisen i verden så må ikke det være argument for å iverksette raske tiltak som i 2050 viser seg å ikke ha gjort annet enn å ødelegge natur. Vi ønsker også å vise til faggrunnlaget "[For naturen](#)" fra flere store naturvernorganisasjoner som vi mener gir et godt rammeverk til arbeidet med meldingen.

I Trøndelag har organisasjonene jobbet for ivaretagelse av naturmangfold i en årrekke. Særlig knytter dette seg til arealtap og forvaltning av naturområder, slik vi bla. kjenner det igjen i risikovurderingen til FNs naturpanel og vår egen rødliste for arter i Norge. De store utfordringene slik vi ser det kan forenklet beskrives slik:

- Manglende helhetlig forvaltning på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Dette gjelder også på utredningsnivå (vurdering av samlet belastning).
- Få incentiver til å spare natur, spesielt på kommunenivå. De får i praksis betalt for å bygge ned natur (gjennom arbeidsplasser, inntekter, skatter og avgifter på alt fra hytter til kraftutbygging mm.)
- Svak håndheving av Naturmangfoldsloven, særlig gjennom svekkelse av Statsforvalterens innsigelsesmyndighet.
- Få krav til konsekvensutredninger og naturkartlegginger, samt for dårlig oppfølging av kvaliteten på disse. Sertifisering og stikkprøver mangler.
- Behov for langt strengere miljøhensyn innen særlig fiskeri, skogbruk og oppdrett.

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
trondelag@fnf-nett.no | Kjøpmannsgata 12, 7500 Stjørdal | 977 26 263 | 911 46 560
organisasjonsnummer 916 627 831 | www.fnf-nett.no/trondelag

Eksempler fra Trøndelag

Vi ønsker kort å løfte frem noen eksempler fra Trøndelag hvor vi har erfart at dagens system ikke fungerer.

- Da det ble delt ut en rekke **vindkraftkonsesjoner manglet det en vurdering av samlet belastning disse ville ha på naturen**, både på økosystemnivå og artsnivå. Det var heller ingen sammenheng mellom konfliktnivået i konsekvensutredningene og hvem som fikk konsesjon. Som eksempel ble flere kategorisert med den høyeste konfliktgraden som eksisterte (av Miljødirektoratet), men disse hensynene fremsto nærmest vilkårlig avveid i vedtakene. Vedtakene var umulig å ettergå.
- **Bløtbunnsområder i Trondheimsfjorden systematisk bygd ned i løpet av de siste 150 årene**, og utbyggingene fortsetter. I dag har vi kun Gaulosen (som er vernet) intakt. Sist ut er både Stjørdalselva (ifm veiutbygging) og Hotrandeltaet i Levanger der siste rest av mudderfjæra rundt utløpet av vassdraget nå står i fare for å bli en del av industriområdet rundt Norske Skog på Skogn.
- **Sjøørret og villaks opplever en sterk nedadgående trend i Trøndelag**, hvor påvirkning fra lakseoppdrett trekkes frem som den største årsaken. Likevel fortsetter man å ekspandere oppdrettsvirksomheten, og attpåtil utvide det til svært risikofylt torskeoppdrett, både overlappende steder, men også forsøksvis i nye fjordsystem. Vegbygging og bekkelukking i landbruket er også store årsaker til at særlig sjøørreten sliter.
- **Store samferdselsprosjekter, eksempelvis E6-utbygging gjennom Trøndelag, legger beslag på mye natur og det motarbeider ambisjonene om å få ned klimautslipp.** Bedre veg stimulerer til mer kjøring. Slagordbasert politikk som 110 km/t gjennom Trøndelag er ikke fundert i folkelige ønsker og en veg som støtter den fartsgrensen legger beslag på enorme mengder natur og matjord. Den senere tids oppmerksomhet rundt naturinngrep viser at nullalternativet må få mer tyngde når det er viktig natur som kan gå tapt i slike prosjekter. Mindre pengebruk er en god bonus i slike prosjekter.
- **Kommuner utfordrer staten fremfor å samarbeide.** Dette ser vi typisk i planer som rekreasjonsløyper for snøscooter og hyttefelt. Kommunene blir frarådet hele eller deler av planene, men svarer i planbehandling at de heller vil «teste» statsforvalter fremfor å lytte til råd. Dette gir konflikt, oppblåste og kunstige innsigelsestall og er en lite hensynsfull innstilling som vi ser naturen taper på.

Tiltak

Under følger noen tiltak vi mener det er viktig i å prioritere.

Arealpolitikk

- Planvask i kommunene for å berge områder vi har bedre kunnskap om i dag enn da de ble regulert
- Arealregnskap med oversikt over prioritert natur
- Areal- og naturnøytralitet som grunnlag for all forvaltning
- Helhetlig nasjonal arealpolitikk både på land, i kystsonen og til havs
- Handlingsplaner for utvalgte naturtyper, arter eller økosystemer i regionene

Dette utdypes nærmere i NOU 2023:25, under klimautvalgets anbefalinger for areal og natur, kap 6.6 s 101:

«regjeringen legger frem en sak for Stortinget om helhetlig nasjonal arealpolitikk både på land, i kystsonen og til havs. Saken bør belyse utfordringer og løsninger knyttet til klima og natur, og knyttes til en helhetlig tilnærming for alle samfunnsinteresser. Den bør også vurdere hvordan et mål om naturnøytralitet for Norge kan nås, inkludert bruken av arealbanker. Utvalget anbefaler at saken legges frem i god tid før første klima- og energiplan. Se kapittel 21 for anbefalinger om klima- og energiplaner.»

En helhetlig plan er nødvendig for en rasjonell bruk og bærekraftig forvaltning av ressursene i landet vårt. Det krever statlig styring, der naturregnskap blir et viktig redskap. Vi må ha gode kartlegginger som kan legges til grunn for både naturregnskapet og de helhetlige planene. Se bl.a. [kronikk i Adresseavisen](#).

I utvalgets anbefalinger kan vi videre lese – og stille oss bak – at:

«Det etableres naturregnskap og arealregnskap både for nasjonalt, fylkeskommunalt og kommunalt nivå.»

Konsekvensutredninger

- Sikre uavhengighet mellom utbygger og utreder – gjerne gjennom forskriftsendring
- Krav til sertifisering samt økt tilsyn mht å sikre kvalitet
- Økte krav til helhetsvurderinger – ikke bare utredninger av hvert enkelt tiltak

Vi ønsker også her å vise til NOU 2023:25 om utredninger ifm kraftutbygging: *«Gode prosesser er avgjørende for å sikre legitimitet når kraft skal bygges ut. Det er viktig at berørte parter involveres i slike prosesser og blir hørt. Uavhengighet mellom utreder og utbygger i konsekvensutredningene kan styrke legitimiteten til utbygging av fornybar kraft. Det faglige grunnlaget for beslutninger vil da i mindre grad kunne trekkes i tvil. Kartlegging av sosiale og kulturelle forhold og naturtilstand bør vurderes tidlig i konsesjonsprosessene.»*

Videre, kulepunkt s 115:

- *sikre uavhengighet mellom utreder og utbygger i konsekvensutredningene. Kartlegging av sosiale og kulturelle forhold og naturtilstand bør vurderes tidlig i konsesjonsprosessene.*

Videre s 141:

For å sikre en bærekraftig arealpolitikk er det behov for å gjennomgå og oppdatere lover og forskrifter. Utvalget anbefaler derfor at:

- *forskrift om konsekvensutredninger blir endret slik at det stilles krav om at konsekvensutredninger bestilles av myndighetene og ikke av tiltakshaver, for å sikre uavhengige konsekvensutredninger*

Mer naturvennlig skogbruk og mer vern av skog

- Kunnskapen om skogens karbonlagere må styrkes, og det må tas grep for en mer natur og klimavennlig drift av skogene våre som sørger for å ta vare på både artene og de naturlige karbonlagrene. Dagens drift med store flater og inngrep i terreng og skogbunn må endres.
- Det bør innføres meldeplikt for hogst i naturskog (det meste av skogen som ikke er flatehogd etter 1945, dvs. ca 25% av produktiv skog). Den mest verdifulle delen av denne skogen må vernes, og resten må drives bærekraftig slik at det tas mest mulig hensyn til naturmangfold, karbonlagre og karbonlagring. I NOU 2023:5 foreslås meldeplikt for biologisk gammel skog, men vi mener det bør omfatte all naturskog.
- De siste naturskogene må registreres og sikres innen utgangen 2025. [Se opprop fra 167 forskere fra ulike institusjoner](#) (05.02.2024)

Restaurering

- Kartlegging og tiltaksplan for restaurering av natur.
- Prioritere restaurering og forbedring av forringete økosystem som for eksempel lukkede bekker og dysfunksjonelle kulverter.
- Vilårsrevisjoner i vassdrag må prioritere miljøhensynene kraftig, særlig når det kommer til vassdrag med lav eller ingen minstevannføring.

Oppdrett

- Det må stilles krav om lukkede anlegg knyttet til lakseoppdrett og torskeoppdrett
- Det kan ikke tillates noen form for oppdrett i nasjonale laksefjorder, heller ikke torskeoppdrett
- Landbasert oppdrett kan ikke subsidieres eller få andre fordeler så lenge miljøavtrykket er stort. Særlig mht bruk av ny og inngrepsfri natur.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Trøndelag

Fredrik Fredriksen

Navn
Koordinator
FNF Trøndelag